

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2007-2008

26 oktober 2007

ONTWERP VAN DECREET

houdende instemming met het protocol nr. 2 bij de Europese kaderovereenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen of autoriteiten, betreffende interterritoriale samenwerking, opgemaakt in Straatsburg op 5 mei 1998

INHOUD

	Blz.
Memorie van toelichting	3
Voorontwerp van decreet	9
Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen	13
Advies van de Raad van State	17
Ontwerp van decreet	23
Bijlage: Protocol nr. 2 bij de Europese kaderovereenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen of autoriteiten, betreffende interterritoriale samenwerking.....	27
– Nederlandse vertaling	29
– Engelse tekst	35

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

I. ALGEMENE TOELICHTING**1. De Europese kaderovereenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen of autoriteiten**

De Europese kaderovereenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen of autoriteiten (ETS – European Treaty Series – 106) werd in het kader van de Raad van Europa (RVE) opgemaakt in Madrid op 21 mei 1980. Zij trad in werking op 22 december 1981 (voor België is 7 juli 1987 de datum van inwerkingtreding). Die overeenkomst verbindt thans 34 staten¹. Drie landen ondertekenden de overeenkomst, maar hebben haar nog niet geratificeerd².

Een onderzoek door het secretariaat van de RVE toonde aan dat een aantal obstakels, voornamelijk van juridische aard, een effectieve uitvoering van de kaderovereenkomst verhinderden. De resultaten van dit onderzoek stemden overeen met de conclusies van de Conférence Permanente des Pouvoirs Locaux et Régionaux de l'Europe (CPLRE).

De voornaamste hindernissen behoren tot twee verschillende categorieën. Enerzijds bevat de kaderovereenkomst geen enkele precieze verbintenis voor de staten. Zij worden enkel uitgenodigd om de initiatieven van de territoriale gemeenschappen of autoriteiten te 'vergemakkelijken', te 'bevorderen' of te 'begunstigen'. Er wordt dus geen enkel recht van deze gemeenschappen of autoriteiten erkend om grensoverschrijdende samenwerkingsakkoorden te sluiten. Anderzijds brengt de kaderovereenkomst niet voldoende juridische verduidelijkingen in het nationaal recht van de overeenkomstsluitende partijen om de problemen op te lossen die ontstaan door de grensoverschrijdende samenwerking.

¹ Albanië, Armenië, Azerbeidzjan, België, Bulgarije, Denemarken, Duitsland, Finland, Frankrijk, Georgië, Hongarije, Ierland, Italië, Kroatië, Letland, Liechtenstein, Litouwen, Luxemburg, Moldavië, Nederland, Noorwegen, Oekraïne, Oostenrijk, Polen, Portugal, Roemenië, Rusland, Slovenië, Slowakije, Spanje, Tsjechische Republiek, Turkije, Zweden en Zwitserland

² Bosnië en Herzegovina, IJsland en Malta

De mogelijkheid om de toepassing van de kaderovereenkomst ondergeschikt te maken aan het sluiten van bilaterale akkoorden werd geïnspireerd door het voornemen om, aan de hand van dergelijke akkoorden, de gevolgen in intern recht te regelen van een akkoord dat gesloten werd tussen de territoriale gemeenschappen of autoriteiten.

Bepaalde staten hebben dus bilaterale akkoorden gesloten wanneer het noodzakelijk was of hebben, elk in hun intern recht, rechtsinstrumenten bepaald die aangepast zijn aan de grensoverschrijdende samenwerking, om dit gebrek aan precisie te compenseren.

De vermenigvuldiging van de bilaterale akkoorden sinds de inwerkingtreding van de kaderovereenkomst en de vooruitgang van de wetgeving van bepaalde ondertekenende staten, zijn het bewijs van het dynamisme van de grensoverschrijdende samenwerking van de territoriale gemeenschappen of autoriteiten en van het nut van de kaderovereenkomst.

2. Het aanvullend protocol bij de Europese kaderovereenkomst

Om bovenvermelde problemen op te lossen besliste het Comité van Ministers van de RVE een aanvullend protocol (ETS 159) uit te werken.

Het protocol vult de overeenkomst aan met rechtsinstrumenten die voor het wegwerken van die hindernissen geschikt bevonden werden. Het protocol verenigt namelijk de fundamentele principes van de grensoverschrijdende samenwerking van de territoriale gemeenschappen of overheden en het stelt oplossingen voor die aangepast zijn aan de overeenkomstsluitende partijen. Dit protocol wenst op die manier de juridische problemen die de kaderovereenkomst met zich meebrengt in intern recht, uniform te regelen.

De goedkeuring van dat protocol gebeurde eerder om redenen van solidariteit en het belang van het uitbouwen van een Europese rechtsorde dan om praktische redenen. Voor grensoverschrijdende samenwerking met Nederlandse gemeenten geldt immers de Benelux-overeenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale samenwerkingsverbanden of autoriteiten, die op 12 september 1986 in Brussel ondertekend werd en op 1 april 1991 in werking trad. Ook met Frankrijk werd op 16 september 2002 een overeenkomst inzake grensoverschrijdende

samenwerking gesloten. Zij werd goedgekeurd bij het decreet van 30 april 2004 en trad op 1 juli 2005 in werking.

Het aanvullend protocol is echter ook en vooral van belang voor de toepassing van het protocol nr. 2. Het aanvullend protocol werd opgemaakt in Straatsburg op 9 november 1995, ondertekend door België op 25 juli 1997 en goedgekeurd bij het Vlaams decreet van 7 mei 2004. België heeft zijn akte van bekrachtiging nog niet neergelegd. Half januari 2007 zijn zeventien landen³ partij bij het aanvullend protocol.

3. Het protocol nr. 2 bij de Europese kaderovereenkomst

Het protocol nr. 2 (ETS 169) is gericht op de versterking van de interterritoriale samenwerking tussen de Europese landen. Het is een logisch gevolg van de verklaring die in 1993 op de top van Wenen afgelegd werd. Op diezelfde top werd ook de intentie geuit om een tolerant en welvarend Europa op te bouwen door middel van grensoverschrijdende samenwerking.

Het protocol vult de bestaande kaderovereenkomst van Madrid en het (eerste) aanvullend protocol van Straatsburg aan. Zowel de kaderovereenkomst als het aanvullend protocol hebben betrekking op de samenwerking tussen aangrenzende gemeenschappen. Deze twee overeenkomsten hebben bewezen zo succesvol te zijn, dat zij ook samenwerking tussen gemeenschappen die verder van elkaar liggen (door middel van jumelages) geïnspireerd hebben. Het protocol nr. 2 is bedoeld als een wettekst voor deze nieuwe samenwerkingsovereenkomsten. Het erkent het recht van lokale besturen om zulke samenwerkingsakkoorden aan te gaan en creëert hiertoe een juridisch kader.

II. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING VAN HET PROTOCOL

Artikel 1 definieert ‘interterritoriale samenwerking’ op basis van een ‘negatief criterium’: interterritoriale samenwerking betekent ieder overleg tussen territoriale gemeenschappen of autoriteiten dat niet beschouwd wordt als grensoverschrijdende samen-

werking in de zin van de Europese kaderovereenkomst van Madrid en haar aanvullend protocol.

Het beginsel van het recht van territoriale gemeenschappen of autoriteiten om overeenkomsten inzake interterritoriale samenwerking te sluiten, wordt erkend in artikel 2. Dit recht dient erkend en gerespecteerd te worden door de lidstaten en uitgeoefend binnen de voorwaarden en de grenzen gesteld door de kaderovereenkomst en dit protocol nr. 2. Zo dienen interterritoriale samenwerkingsovereenkomsten binnen het kader van de bevoegdheden van de territoriale gemeenschappen of autoriteiten gesloten te worden.

De artikelen 3 en 4 bepalen dat de overeenkomstsluitende partijen bij dit protocol mutatis mutandis respectievelijk de kaderovereenkomst en het (eerste) aanvullend protocol op de interterritoriale samenwerking zullen toepassen.

Artikel 5 bevat een definitie van ‘mutatis mutandis’: volgens deze definitie zal ‘grensoverschrijdende samenwerking’ gelezen worden als ‘interterritoriale samenwerking’ en worden de artikelen van de kaderovereenkomst en het (eerste) aanvullend protocol erop toegepast.

In toepassing van artikel 6 dient iedere overeenkomstsluitende partij, op het moment van de ondertekening of van de bekrachtiging van het protocol nr. 2, aan te duiden of zij de bepalingen van de artikelen 4 en 5 van het (eerste) aanvullend protocol of enkele bepalingen van één van deze artikelen zal toepassen. Deze verklaring kan vervolgens op elk moment gewijzigd worden. Het is logisch dat ook in dit geval beide artikelen van toepassing verklaard worden.

De Vlaamse Regering besliste tijdens haar vergadering van 12 september 2003, waarin zij het protocol nr. 2 goedkeurde en de federale vertegenwoordiger machtigde om het mede in naam van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest te ondertekenen, om beide artikelen toepasbaar te verklaren. Zij stelde dat de gemachtigde bij de ondertekening de bedoelde verklaring ook in het Nederlands diende neer te leggen.

Door die beslissing wordt al van in het begin een signaal gegeven dat Vlaanderen een voorstander is van een zo uitgebreid mogelijke internationale samenwerking van lokale besturen. Door gebruik te maken van het Nederlands, wordt de aandacht gevestigd op het meertalige karakter van de Belgische federale staat. Het was immers zo dat verklaringen bij verdragen

³ Albanië, Armenië, Azerbeidzjan, Bulgarije, Duitsland, Frankrijk, Letland, Litouwen, Luxemburg, Moldavië, Nederland, Oekraïne, Oostenrijk, Slovenië, Slowakije, Zweden en Zwitserland

van de RVE door België enkel in het Frans neergelegd werden. Er is echter geen enkel juridisch bezwaar om dit in een andere taal te doen. De verdragspraktijk van de andere lidstaten leert ons dat velen onder hen steevast verklaringen neerleggen in hun eigen taal, al dan niet met een versie in het Engels of het Frans.

Bij de ondertekening op 2 maart 2004 bezorgde de permanente vertegenwoordiger van België bij de RVE een verbale nota aan de secretaris-generaal waarin België verklaart dat het in overeenstemming met artikel 6, §1, de bepalingen van de artikelen 4 en 5 zal toepassen. De verklaring werd in het Nederlands en het Frans neergelegd.

Artikel 7 laat geen enkel voorbehoud op dit protocol toe.

Artikel 8 stelt dat het protocol nr. 2 open staat voor ondertekening voor de staten die de kaderovereenkomst ondertekend hebben. De akten van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring worden neergelegd bij de secretaris-generaal van de RVE.

Artikel 9 bepaalt dat het protocol in werking treedt drie maanden na de datum waarop vier lidstaten van de RVE hun instemming betuigd hebben. Voor de andere lidstaten treedt het protocol in werking drie maanden na de datum van ondertekening of neerlegging van de akte van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring.

Artikel 10 geeft aan dat, na de inwerkingtreding van het protocol, iedere staat die toegetreden is tot de kaderovereenkomst, ook kan toetreden tot het protocol en dit door neerlegging van een akte van toetreding. Het protocol wordt van kracht drie maanden na de datum van neerlegging van die akte.

Volgens artikel 11 kan elke overeenkomstsluitende partij te allen tijde het protocol opzeggen. Die opzegging wordt van kracht zes maanden na de datum van ontvangst van de kennisgeving.

Artikel 12 stelt dat de depositaris de lidstaten van de RVE en de staten die tot het protocol toegetreden zijn, in kennis stelt van verklaringen, ondertekeningen, neerlegging van akten, data van inwerkingtreding en alle andere maatregelen, kennisgevingen of mededelingen die op het protocol betrekking hebben.

III. VLAAMSE BEVOEGDHEDEN

In artikel 2, tweede lid, van de voormelde kaderovereenkomst van Madrid wordt bepaald wat onder ‘territoriale gemeenschappen of autoriteiten’ moet verstaan worden, namelijk “gemeenschappen, autoriteiten of lichamen die lokale en regionale functies vervullen en die als zodanig beschouwd worden ingevolge de interne wetgeving van elke staat”.

Het begrip ‘lokale of regionale functie’ vormt hier het criterium voor de toepassing van de overeenkomst. De term ‘territoriale gemeenschappen of autoriteiten’ is gekozen om alle hypothesen te dekken die zich kunnen voordoen zonder te enge betrekkingen te hebben met het stellig recht van de lidstaten.

Bijgevolg kunnen onder het begrip ‘territoriale gemeenschappen of overheden’ instanties zoals bijvoorbeeld provincies, gemeenten, verenigingen van gemeenten, openbare centra voor maatschappelijk welzijn (OCMW's), federaties, agglomeraties, polders en wateringen of de Vlaamse Gemeenschapscommissie vallen.

Overeenkomstig artikel 6, §1, VIII, 1°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen (BWHI), zoals gewijzigd bij de bijzondere wet van 13 juli 2001, is het Vlaamse Gewest bevoegd voor de samenstelling, organisatie, bevoegdheid en werking van de provinciale en gemeentelijke instellingen, waarbij echter een aantal bevoegdheden voorbehouden zijn aan de federale overheid. Ook wat de (momenteel in Vlaanderen niet bestaande) federaties en agglomeraties betreft, is het Vlaamse Gewest krachtens artikel 6, §1, VIII, 3°, BWHI, principieel bevoegd.

Artikel 6, §1, VIII, 8°, BWHI, gewijzigd door de bijzondere wet van 16 juli 1993, bepaalt dat het beleid met betrekking tot de verenigingen van provincies en van gemeenten tot nut van het algemeen, met uitzondering van het door de wet georganiseerde toezicht inzake brandbestrijding, een gewestelijke aangelegenheid is.

Krachtens artikel 7, BWHI, zoals gewijzigd, behoren ook de organisatie en de uitoefening van het administratief toezicht op de provincies, de gemeenten en de agglomeraties en federaties van gemeenten tot de bevoegdheid van het Vlaamse Gewest.

In artikel 5, §1, 11, 2°, BWHI, wordt gesteld dat het beleid inzake maatschappelijk welzijn, met inbegrip van de organieke regels betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, een persoonsgebonden aangelegenheid, bedoeld in artikel 128, §1, van de Grondwet, is en als dusdanig behoort tot de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap.

Luidens artikel 6, §1, III, 10°, BWHI, zijn ook de polders en wateringen een gewestelijke aangelegenheid.

De Vlaamse Gemeenschapscommissie van Brussel-Hoofdstad werd opgericht in artikel 60, tweede lid, van de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse instellingen (BWBI). Artikel 65, BWBI, stelt dat de Vlaamse Gemeenschapscommissie de verordeningsbevoegdheden kan uitoefenen die aan haar overgedragen zijn door het Vlaams Parlement. Artikel 83 van de BWBI stelt dat de Vlaamse Gemeenschap het toezicht op de Vlaamse Gemeenschapscommissie organiseert wanneer zij optreedt als inrichtende macht krachtens artikel 61, BWBI.

IV. PROCEDUREVERLOOP

1. Gemengd karakter

De Vlaamse bevoegdheden werden al in het vorige hoofdstuk toegelicht.

De Werkgroep ‘Gemengde Verdragen’ (WGV), adviesorgaan van de Interministeriële Conferentie Buitenlands Beleid (ICBB), legde tijdens zijn vergadering van 2 oktober 2002 het gemengde karakter van het protocol vast. Tijdens deze vergadering werd ook de aandacht gevestigd op de noodzaak van betrokkenheid van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest bij het eerste protocol, aangezien dit tweede protocol naar het eerste verwijst. Dit betekent dat het territoriale voorbehoud waarvan sprake is in punt 2.3.1 moest teruggetrokken worden door middel van een nieuwe verklaring bij de kaderovereenkomst door de federale vertegenwoordiger, en door een verklaring bij het (eerste) aanvullend protocol dat het protocol ook van toepassing is op het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Dit gebeurde door een nieuwe verklaring die neergelegd werd op 5 februari 2003.

Tijdens dezelfde vergadering werd ook voorgesteld om voor de ondertekening formule 3 van de ICBB te gebruiken, dat wil zeggen “één enkele handtekening met volmachten van alle betrokken overhe-

den, in naam van het Koninkrijk België, doch met vermelding van alle betrokken entiteiten onder de handtekening”. Dit is de gebruikelijke formule voor de ondertekening door België van multilaterale verdragen.

Die beslissingen werden bekrachtigd door de ICBB op 27 november 2002.

2. Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV)

In zijn advies van 23 november 2005 sluit het dagelijks bestuur zich onder voorbehoud van bekrachtiging door de raad, aan bij het ontwerp van regeringsbeslissing. De raad heeft op 18 januari 2006 dat standpunt bekrachtigd.

3. Advies van de Raad van State

De Raad van State bracht op 10 juli 2006 zijn advies uit. De Raad verwijst naar het advies dat hij op 10 januari 2006 uitbracht over het wetsontwerp houdende instemming met het protocol nr. 2. In dat advies werd gesteld dat in het wetsontwerp moet melding gemaakt worden van de verklaring die België bij de ondertekening van het protocol nr. 2 afgelegd heeft over de toepassing van de artikelen 4 en 5 van het aanvullend protocol. Volgens de Raad van State is diezelfde opmerking ook hier van toepassing.

Dit advies kan niet gevolgd worden om de volgende redenen. Het instemmingsdecreet is een decreet in formele zin dat het het binnenloodsen van het verdrag in de Vlaamse rechtsorde als voorwerp heeft. Dit ontwerp van decreet wordt niet gewijzigd omwille van de rechtszekerheid wat de verbintenis van België op het internationaal vlak aanbelangt. Indien er krachtens de bepalingen van het verdrag op intern vlak uitvoeringsmaatregelen genomen moeten worden, zal dit gebeuren door middel van een decreet of een andere juridische akte, die vatbaar is voor wijzigingen in de toekomst. Een verklaring die neergelegd werd bij de ondertekening geeft aan op welke wijze het verdrag toegepast zal worden, zoals artikel 6 van dit protocol trouwens zelf aangeeft. Zij maakt echter geen deel uit van de tekst van het verdrag. Er is dus geen enkele reden om de verklaring op te nemen in het instemmingsdecreet. Opdat het Vlaams Parlement evenwel met kennis van zaken het verdrag zou kunnen goedkeuren, wordt de verklaring in deze memorie van toelichting geciteerd.

De verklaring werd wel degelijk neergelegd op 2 maart 2004, in het Frans en het Nederlands. De neergelegde verklaring luidt als volgt: “Overeenkomstig artikel 6, paragraaf 1, van protocol nr. 2, verklaart het Koninkrijk België dat het de bepalingen van de artikelen 4 en 5 van het protocol zal toepassen”.

Volgens de Raad van State moet bovenaan de Nederlandse tekst van het protocol nr. 2 vermeld worden dat het een vertaling betreft. Aan deze opmerking is voldaan omdat boven de voorgelegde Nederlandse tekst staat dat het om een vertaling gaat.

4. Inwerkingtreding

Het protocol nr. 2 trad in werking op 1 februari 2001. Half januari 2007 hebben 23 landen⁴ het protocol ondertekend. Vijftien lidstaten⁵ van de RVE hebben al hun akte van bekrachtiging neergelegd.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Kris PEETERS

*De Vlaamse minister van Bestuurszaken,
Buitenlands Beleid, Media en Toerisme,*

Geert BOURGEOIS

*De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur,
Stedenbeleid, Wonen en Inburgering,*

Marino KEULEN

⁴ Albanië, Armenië, Azerbeidzjan, België, Bosnië en Herzegovina, Bulgarije, Duitsland, Frankrijk, Georgië, IJsland, Litouwen, Luxemburg, Moldavië, Nederland, Oekraïne, Oostenrijk, Portugal, Roemenië, Rusland, Slovenië, Slowakije, Zweden en Zwitserland

⁵ Albanië, Armenië, Azerbeidzjan, Bulgarije, Duitsland, Litouwen, Luxemburg, Moldavië, Nederland, Oekraïne, Oostenrijk, Slovenië, Slowakije, Zweden en Zwitserland

VOORONTWERP VAN DECREET

VOORONTWERP VAN DECREET

houdende instemming met het protocol nr. 2 bij de Europese kaderovereenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen of autoriteiten, betreffende interterritoriale samenwerking, opgemaakt in Straatsburg op 5 mei 1998

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering en de Vlaamse minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1

Dit decreet regelt een gemeenschaps- en gewestaangelegenheid.

Artikel 2

Het protocol nr.2 bij de Europese kaderovereenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen of autoriteiten, betreffende interterritoriale samenwerking, opgemaakt in Straatsburg op 5 mei 1998, zal volkomen gevolg hebben.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Yves LETERME

De Vlaamse minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering,

Marino KEULEN

ADVIES VAN DE SOCIAAL-ECONOMISCHE RAAD VAN VLAANDEREN

Brussel, 18 januari 2006
50/RVP/kv/brfBekrCultuurgooderen

Aan de heer Geert BOURGEOIS
Vlaams Minister van Bestuurszaken, Buitenlands
Beleid, Media & Toerisme
E. Jacqmainlaan 20

1000 BRUSSEL

Betreft: Adviesvraag over de principiële goedkeuring van het ontwerp van decreet houdende instemming met het Protocol nr. 2 bij de Europese Kaderovereenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen of autoriteiten, betreffende interterritoriale samenwerking.

Mijnheer de Minister,

Bij brief van 23 november '05 werd u een antwoord onder voorbehoud m.b.t. bovenvermelde adviesvraag overgemaakt.

Wij hebben de eer u te melden dat de raad van de SERV op zijn bijeenkomst van heden dit standpunt heeft bekrachtigd.

Met de meeste hoogachting,

Pieter Kerremans
administrateur-generaal

Philippe Muyters
voorzitter

Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

Brussel, 23 november 2005
RVP-IT/05-024

Aan de heer Herbert TOMBEUR
Directeur
Administratie Buitenlands Beleid
Boudewijnlaan 30

1000 BRUSSEL

Betreft: Principiële goedkeuring van het ontwerp van decreet houdende instemming met het Protocol nr. 2 bij de Europese Kaderovereenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen of autoriteiten, betreffende interterritoriale samenwerking, opgemaakt in Straatsburg op 5 mei 1998

Geachte heer,

Het dagelijks bestuur van de SERV heeft de teksten van bovenvermeld ontwerpdecreet ontvangen en doorgenomen en sluit zich onder voorbehoud van bekrachtiging door de raad aan bij het ontwerp van de regeringsbeslissing.

In de hoop u hiermee van dienst te zijn geweest, tekenen wij,

met vriendelijke groeten,

Pieter Kerremans
administrateur-generaal

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

SG

KONINKRIJK BELGIË

ADVIES 40.506/3

VAN DE AFDELING WETGEVING
VAN DE RAAD VAN STATE

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, derde kamer, op 16 mei 2006 door de Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering verzocht hem van advies te dienen over een voorontwerp van decreet "houdende instemming met het protocol nr. 2 bij de Europese kaderovereenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen of autoriteiten, betreffende interterritoriale samenwerking, opgemaakt in Straatsburg op 5 mei 1998", heeft op 10 juli 2006 het volgende advies gegeven:

STREKKING VAN HET VOORONTWERP

1. Het voor advies voorgelegde voorontwerp van decreet beoogt de instemming van het Vlaams Parlement met het protocol nr. 2 bij de Europese kaderovereenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen of autoriteiten betreffende interterritoriale samenwerking, opgemaakt in Straatsburg op 5 mei 1998.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

2. In advies 39.579/4, dat de Raad van State op 10 januari 2006 heeft gegeven over een voorontwerp van wet dat ertoe strekte instemming te verlenen met hetzelfde protocol nr. 2, heeft de Raad het volgende opgemerkt:

"Artikel 6 van protocol nr. 2 bij de Europese Kaderovereenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen of autoriteiten betreffende interterritoriale samenwerking, luidt als volgt:

«d. Iedere Overeenkomstsluitende Partij bij de Kaderovereenkomst en bij het Aanvullend Protocol verklaart, bij ondertekening van dit Protocol of bij nederlegging van haar akte van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring, of zij, ingevolge artikel 4 van dit Protocol, de bepalingen van zowel artikel 4 als artikel 5 van het Aanvullend Protocol zal toepassen of slechts een van deze artikelen.

2. Deze verklaring kan vervolgens te allen tijde worden gewijzigd door middel van een verklaring gericht aan de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa.»

Het Koninkrijk België heeft in een verbale nota die de permanente vertegenwoordiger bij de Raad van Europa aan de Secretaris-generaal van diezelfde Raad heeft doen toekomen bij de ondertekening van dat Protocol, verklaard dat het overeenkomstig artikel 6, lid 1, van Protocol nr. 2 de artikelen 4 en 5 van het Protocol zou toepassen ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Voetnoot 1 uit het geciteerde advies:
Op te merken valt dat België volgens die bron geen enkele verklaring van toepassing van [de] artikelen 4 en 5 van het Aanvullend Protocol heeft gedaan, zoals nochtans wordt voorgeschreven bij artikel 8 van datzelfde Protocol (bron: <http://conventions.coe.int>).

Aangezien het ten gevolge van die verklaring is dat sommige bepalingen van [de] Overeenkomst, bepalingen waarmee instemming wordt betuigd, toepasselijk zullen zijn, moet van die verklaring melding worden gemaakt in het dispositief van wet ⁽²⁾ ⁽³⁾.

Die opmerking dient ook hier als herhaald te worden beschouwd.

3. Volgens de slotformule van het protocol nr. 2 zijn enkel de Franse en de Engelse tekst authentiek. Naast een authentieke tekst moet een Nederlandse vertaling als bijlage bij het ontworpen decreet worden gevoegd. Bovenaan die Nederlandse tekst moet worden vermeld dat het een vertaling betreft.

⁽²⁾ *Voetnoot 2 uit het geciteerde advies:*

Zie in dezelfde zin, advies 27.346/1, gegeven op 18 juni 1998, over het voorontwerp dat aanleiding gegeven heeft tot de ordonnantie van 22 april 1999 houdende instemming met het Europees Handvest inzake de lokale autonomie, opgemaakt te Straatsburg op 15 oktober 1985 (Gedr. St., BHG, nr. A-291/1, 1997-1998); advies 37.932/4, gegeven op 12 januari 2005, over een voorontwerp dat aanleiding gegeven heeft tot de ordonnantie van 23 juni 2005 houdende instemming met het aanvullend protocol bij de Europese kaderovereenkomst inzake de grensoverschrijdende samenwerking van territoriale gemeenschappen of autoriteiten, opgemaakt te Straatsburg op 9 november 1995 - het aanvullend protocol nr. 2 bij de Europese kaderovereenkomst inzake de grensoverschrijdende samenwerking van territoriale gemeenschappen of autoriteiten aangaande interterritoriale samenwerking, opgemaakt te Straatsburg op 5 mei 1998, (Gedr. St., Verenigde vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, 2004/2005, B-26/1, blz. 15-16).

⁽³⁾ *Parl. St., Senaat, 2005-06, nr. 3-1621/1, p. 17.*

SG

De kamer was samengesteld uit

de Heren	D. ALBRECHT,	kamervoorzitter,
	J. SMETS, B. SEUTIN,	staatsraden,
	J. VELAERS,	assessor van de afdeling wetgeving,
Mevrouw	A.-M. GOOSSENS,	griffier.

Het verslag werd uitgebracht door de H. B. WEEKERS, auditeur.

DE GRIFFIER,

DE VOORZITTER,

A.-M. GOOSSENS

D. ALBRECHT

ONTWERP VAN DECREET

ONTWERP VAN DECREET

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering en de Vlaamse minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1

Dit decreet regelt een gemeenschaps- en gewestaangelegenheid.

Artikel 2

Het protocol nr. 2 bij de Europese kaderovereenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen of autoriteiten, betreffende interterritoriale samenwerking, opgemaakt in Straatsburg op 5 mei 1998, zal volkomen gevolg hebben.

Brussel, 19 juli 2007.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Kris PEETERS

*De Vlaamse minister van Bestuurszaken,
Buitenlands Beleid, Media en Toerisme,*

Geert BOURGEOIS

*De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur,
Stedenbeleid, Wonen en Inburgering,*

Marino KEULEN

BIJLAGE:

Protocol nr. 2 bij de Europese kaderovereenkomst inzake grensoverschrijdende
samenwerking tussen territoriale gemeenschappen of autoriteiten,
betreffende interterritoriale samenwerking

C. VERTALING

Protocol Nr. 2 bij de Europese Kaderovereenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen of autoriteiten, betreffende interterritoriale samenwerking

Preambule

De lidstaten van de Raad van Europa die dit Protocol Nr. 2 bij de Europese Kaderovereenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen of autoriteiten ondertekenen,

Gelet op de totstandkoming op 9 november 1995 van het Aanvullend Protocol bij de Kaderovereenkomst, betreffende de rechtsgevolgen van in het kader van grensoverschrijdende samenwerking verrichte handelingen alsmede van de juridische status van op grond van overeenkomsten tot grensoverschrijdende samenwerking in het leven geroepen lichamen voor samenwerking;

Overwegende dat territoriale gemeenschappen of autoriteiten, ten einde hun taken doeltreffend uit te voeren, in toenemende mate niet alleen samenwerken met naburige autoriteiten van andere staten (grensoverschrijdende samenwerking), maar ook met buitenlandse, niet-naburige autoriteiten met gemeenschappelijke belangen (interterritoriale samenwerking), en dat zij dit niet alleen doen in het kader van lichamen voor grensoverschrijdende samenwerking en verbanden van territoriale gemeenschappen of autoriteiten maar ook op bilateraal niveau;

Indachtig de Verklaring van Wenen van 1993 van de Staats- en Regeringshoofden van de lidstaten, waarin de rol wordt erkend van de Raad van Europa bij het tot stand brengen van een verdraagzaam en welvarend Europa door middel van grensoverschrijdende samenwerking van territoriale gemeenschappen of autoriteiten;

Vaststellend dat er op het gebied van interterritoriale samenwerking geen akte is die vergelijkbaar is met de Kaderovereenkomst;

Geleid door de wens interterritoriale samenwerking een internationaal wettelijk kader te geven,

Zijn de volgende bepalingen overeengekomen:

Artikel 1

Voor de toepassing van dit Protocol wordt verstaan onder „interterritoriale samenwerking”: ieder onderling afgestemd optreden bedoeld om tussen territoriale gemeenschappen of autoriteiten van twee of meer Overeenkomstsluitende Partijen andere betrekkingen tot stand te brengen dan betrekkingen inzake grensoverschrijdende samenwerking tussen

naburige autoriteiten, met inbegrip van de totstandkoming van samenwerkingsovereenkomsten met territoriale gemeenschappen of autoriteiten van andere staten.

Artikel 2

1. Elke Overeenkomstsluitende Partij erkent en eerbiedigt het recht van territoriale gemeenschappen of autoriteiten binnen haar rechtsmacht, waarnaar wordt verwezen in de artikelen 1 en 2 van de Europese Kaderovereenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen of autoriteiten (hierna te noemen „de Kaderovereenkomst”), om besprekingen te beginnen en, binnen gezamenlijke beleidsterreinen, overeenkomsten tot interterritoriale samenwerking te sluiten, overeenkomstig de in hun regelgeving neergelegde procedures, conform het nationale recht en voor zover deze overeenkomsten in overeenstemming zijn met de internationale verplichtingen van de Overeenkomstsluitende Partij.

2. Een overeenkomst tot interterritoriale samenwerking heeft uitsluitend betrekking op de verantwoordelijkheden van de territoriale gemeenschappen of autoriteiten die die overeenkomst hebben gesloten.

Artikel 3

De Overeenkomstsluitende Partijen bij dit Protocol passen de kaderovereenkomst op overeenkomstige wijze toe op interterritoriale samenwerking.

Artikel 4

De Overeenkomstsluitende Partijen bij dit Protocol, die tevens Overeenkomstsluitende Partijen zijn bij het Aanvullend Protocol bij de Kaderovereenkomst (hierna te noemen „het Aanvullend Protocol”), passen bovengenoemd Protocol op overeenkomstige wijze toe op interterritoriale samenwerking.

Artikel 5

Voor de toepassing van dit Protocol betekent „op overeenkomstige wijze” dat in de Kaderovereenkomst en het Aanvullend Protocol de term „grensoverschrijdende samenwerking” moet worden gelezen als „interterritoriale samenwerking” en dat de artikelen van de Kaderovereenkomst en van het Aanvullend Protocol van toepassing zijn tenzij anders wordt voorzien in dit Protocol.

Artikel 6

1. Iedere Overeenkomstsluitende Partij bij de Kaderovereenkomst en bij het Aanvullend Protocol verklaart, bij ondertekening van dit Protocol of bij nederlegging van haar akte van bekrachtiging, aanvaarding of

goedkeuring, of zij, ingevolge artikel 4 van dit Protocol, de bepalingen van zowel artikel 4 als artikel 5 van het Aanvullend Protocol zal toepassen of slechts een van deze artikelen.

2. Deze verklaring kan vervolgens te allen tijde worden gewijzigd door middel van een verklaring gericht aan de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa.

Artikel 7

Voorbehouden ten aanzien van de bepalingen van dit Protocol zijn niet toegestaan.

Artikel 8

1. Dit Protocol staat open voor ondertekening voor de Staten die de Kaderovereenkomst hebben ondertekend; zij kunnen hun instemming door het Protocol te worden gebonden tot uitdrukking brengen door:

a. ondertekening zonder voorbehoud ten aanzien van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring; of

b. ondertekening onder voorbehoud van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring, gevolgd door bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring.

2. Een lidstaat van de Raad van Europa kan dit Protocol niet ondertekenen zonder voorbehoud van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring, of een akte van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring nederleggen, indien deze Staat niet reeds een akte van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring van de Kaderovereenkomst heeft nedergelegd of deze gelijktijdig nederlegt.

3. De akten van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring worden nedergelegd bij de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa.

Artikel 9

1. Dit Protocol treedt in werking drie maanden na de datum waarop vier lidstaten van de Raad van Europa hun instemming door het Protocol te worden gebonden tot uitdrukking hebben gebracht, overeenkomstig het bepaalde in artikel 8.

2. Voor iedere lidstaat die nadien zijn instemming door dit Protocol te worden gebonden tot uitdrukking brengt, treedt het in werking drie maanden na de datum van ondertekening of nederlegging van de akte van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring.

Artikel 10

1. Na de inwerkingtreding van dit Protocol kan iedere Staat die is toegetreden tot de Kaderovereenkomst tevens toetreden tot dit Protocol.

2. Toetreding geschiedt door nederlegging van een akte van toetreding bij de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa en wordt drie maanden na de datum van nederlegging daarvan van kracht.

Artikel 11

1. Iedere Overeenkomstsluitende Partij kan dit Protocol te allen tijde opzeggen door middel van een kennisgeving gericht aan de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa.

2. De opzegging wordt van kracht zes maanden na de datum van ontvangst van de kennisgeving door de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa.

Artikel 12

De Secretaris-Generaal van de Raad van Europa geeft de lidstaten van de Raad van Europa en iedere Staat die tot dit Protocol is toegetreden, kennis van:

- a. iedere verklaring door de Overeenkomstsluitende Partijen afgelegd ingevolge artikel 6;
- b. iedere ondertekening van dit Protocol;
- c. de nederlegging van iedere akte van bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding;
- d. iedere datum van inwerkingtreding van dit Protocol ingevolge de artikelen 9 en 10;
- e. ieder andere maatregel, kennisgeving of mededeling die op dit Protocol betrekking heeft.

TEN BLIJKE WAARVAN de ondergetekenden, hiertoe naar behoren gemachtigd, dit Protocol hebben ondertekend.

GEDAAN te Straatsburg, op 5 mei 1998, in de Engelse en de Franse taal, zijnde beide teksten gelijkelijk authentiek, in een enkel exemplaar dat zal worden nedergelegd in het archief van de Raad van Europa. De Secretaris-Generaal van de Raad van Europa doet een gewaarmerkt afschrift toekomen aan iedere lidstaat van de Raad van Europa en aan iedere Staat die is uitgenodigd tot dit Protocol toe te treden.

Protocol No. 2
to the European Outline Convention
on Transfrontier Co-operation
between Territorial Communities
or Authorities concerning
inter-territorial co-operation

Protocole n° 2
à la Convention-cadre européenne
sur la coopération transfrontalière
des collectivités ou autorités territoriales
relatif à la coopération interterritoriale

Preamble

The member States of the Council of Europe signatory to this Protocol No. 2 to the European Outline Convention on Transfrontier Co-operation between Territorial Communities or Authorities,

Considering the conclusion, on 9 November 1995, of the Additional Protocol to the Outline Convention, concerning the legal effects of acts performed within the framework of transfrontier co-operation and of the legal status of any co-operation bodies to be set up by transfrontier co-operation agreements ;

Considering that in order to perform their functions effectively, territorial communities or authorities are increasingly co-operating not only with neighbouring authorities of other States (transfrontier co-operation), but also with foreign non-neighbouring authorities having common interests (interterritorial co-operation), and are doing so not only within the framework of transfrontier co-operation bodies and associations of territorial communities or authorities but also at bilateral level ;

Bearing in mind the Vienna Declaration of 1993 of the heads of State and government of the member States, which recognised the role of the Council of Europe in the creation of a tolerant and prosperous Europe through transfrontier co-operation of territorial communities or authorities ;

Noting that in the field of interterritorial co-operation there is no instrument comparable to the Outline Convention ;

Wishing to give interterritorial co-operation an international legal framework,

Have agreed the following provisions:

Article 1

For the purpose of this Protocol, "interterritorial co-operation" shall mean any concerted action designed to establish relations between territorial communities or authorities of two or more Contracting Parties, other than relations of transfrontier co-operation of neighbouring authorities, including the conclusion of co-operation agreements with territorial communities or authorities of other States.

Article 2

- ¹ Each Contracting Party shall recognise and respect the right of territorial communities or authorities within its jurisdiction, and referred to in Articles 1 and 2 of the European Outline Convention on Transfrontier Co-operation between Territorial Communities or Authorities (hereinafter referred to as "the Outline Convention"), to engage in discussions and to draw up, within common fields of responsibility, inter-territorial co-operation agreements, in

accordance with the procedures laid down in their statutes, in conformity with national law and insofar as such agreements are in keeping with the Contracting Party's international commitments.

- 2 An interterritorial co-operation agreement shall entail only the responsibilities of the territorial communities or authorities which have concluded it.

Article 3

The Contracting Parties to this Protocol shall apply, *mutatis mutandis*, the Outline Convention to interterritorial co-operation.

Article 4

The Contracting Parties to this Protocol, which are also Contracting Parties to the Additional Protocol to the Outline Convention (hereinafter referred to as "the Additional Protocol"), shall apply, *mutatis mutandis*, the aforesaid Protocol to interterritorial co-operation.

Article 5

For the purpose of the present Protocol, "*mutatis mutandis*" means that in the Outline Convention and the additional Protocol the term "transfrontier co-operation" shall be read as "interterritorial co-operation" and that the articles of the Outline Convention and of the Additional Protocol shall apply unless otherwise provided by the present Protocol.

Article 6

- 1 Each Contracting Party to the Outline Convention and to the Additional Protocol shall declare, when signing this Protocol, or when depositing its instrument of ratification, acceptance or approval, whether it will apply, pursuant to Article 4 of this Protocol, the provisions of Articles 4 and 5 of the Additional Protocol or one of those articles only.
- 2 Such a declaration can be modified at any subsequent time by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe.

Article 7

No reservations to the provisions of this Protocol shall be allowed.

Article 8

- 1 This Protocol shall be open for signature by the States which have signed the Outline Convention, which may express their consent to be bound by either:
 - a signature without reservation as to ratification, acceptance or approval; or
 - b signature subject to ratification, acceptance or approval, followed by ratification, acceptance or approval.
- 2 A member State of the Council of Europe may not sign this Protocol without reservation as to ratification, acceptance or approval, nor deposit an instrument of ratification, acceptance or approval, unless it has already deposited or simultaneously deposits an instrument of ratification, acceptance or approval of the Outline Convention.

- 3 The instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.

Article 9

- 1 This Protocol shall come into force three months after the date on which four member States of the Council of Europe have expressed their consent to be bound by this Protocol in accordance with Article 8.
- 2 In respect of any member State which subsequently expresses its consent to be bound by this Protocol, it shall come into force three months after the date of its signature or the deposit of the instrument of its ratification, acceptance or approval.

Article 10

- 1 After the entry into force of this Protocol, any State which has acceded to the Outline Convention may also accede to this Protocol.
- 2 Accession shall be effected by the deposit, with the Secretary General of the Council of Europe, of an instrument of accession which shall take effect three months after the date of its deposit.

Article 11

- 1 Any Contracting Party may, at any time, denounce this Protocol by means of notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe.
- 2 Such denunciation shall become effective six months after the date of receipt of the notification by the Secretary General of the Council of Europe.

Article 12

The Secretary General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council of Europe and any State which has acceded to this Protocol of:

- a any declarations submitted by the Contracting Parties in conformity with Article 6;
- b any signature of this Protocol ;
- c the deposit of any instrument of ratification, acceptance, approval or accession ;
- d any date of entry into force of this Protocol in accordance with Article 9 and Article 10
- e any other measure, notification or communication relating to this Protocol

In witness whereof, the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Protocol.

Done at Strasbourg, this 5th day of May 1998, in English and in French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe and to any State invited to accede to this Protocol.

En foi de quoi, les soussignés, dûment autorisés à cet effet, ont signé le présent Protocole.

Fait à Strasbourg, le 5 mai 1998, en anglais et en français, les deux textes faisant également foi, en un seul exemplaire qui sera déposé dans les archives du Conseil de l'Europe. Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe en communiquera copie certifiée conforme à chacun des Etats membres du Conseil de l'Europe et à tout Etat invité à adhérer au présent Protocole.

For the Government
of the Republic of Albania:

Pour le Gouvernement
de la République d'Albanie:

For the Government
of the Principality of Andorra:

Pour le Gouvernement
de la Principauté d'Andorre:

For the Government
of the Republic of Austria:

Pour le Gouvernement
de la République d'Autriche:

For the Government
of the Kingdom of Belgium:

Pour le Gouvernement
du Royaume de Belgique:

For the Government
of the Republic of Bulgaria:

Pour le Gouvernement
de la République de Bulgarie:

For the Government
of the Republic of Croatia:

Pour le Gouvernement
de la République de Croatie:

For the Government
of the Republic of Cyprus:

Pour le Gouvernement
de la République de Chypre:

For the Government
of the Czech Republic:

Pour le Gouvernement
de la République tchèque:

For the Government
of the Kingdom of Denmark:

Pour le Gouvernement
du Royaume de Danemark:

For the Government
of the Republic of Estonia:

Pour le Gouvernement
de la République d'Estonie:

For the Government
of the Republic of Finland:

Pour le Gouvernement
de la République de Finlande:

For the Government
of the French Republic:

Pour le Gouvernement
de la République française:

Strasbourg, le 20 mai 1998

*sous réserve de ratification
ou d'acceptation*

Jacques WARIN

For the Government
of the Federal Republic of Germany:

Pour le Gouvernement
de la République fédérale d'Allemagne:

For the Government
of the Hellenic Republic:

Pour le Gouvernement
de la République hellénique:

For the Government
of the Republic of Hungary:

Pour le Gouvernement
de la République de Hongrie:

For the Government
of the Icelandic Republic:

Pour le Gouvernement
de la République islandaise:

For the Government
of Ireland:

Pour le Gouvernement
d'Irlande:

For the Government
of the Italian Republic:

Pour le Gouvernement
de la République italienne:

For the Government
of the Republic of Latvia:

Pour le Gouvernement
de la République de Lettonie:

For the Government
of the Principality of Liechtenstein:

Pour le Gouvernement
de la Principauté de Liechtenstein:

For the Government
of the Republic of Lithuania:

Pour le Gouvernement
de la République de Lituanie:

For the Government
of the Grand Duchy of Luxembourg:

Pour le Gouvernement
du Grand-Duché de Luxembourg:

*sous réserve de ratification
ou d'acceptation*

Lydie ERR

For the Government
of Malta:

Pour le Gouvernement
de Malte:

For the Government
of the Republic of Moldova:

Pour le Gouvernement
de la République de Moldova:

For the Government
of the Kingdom of the Netherlands:

Pour le Gouvernement
du Royaume des Pays-Bas:

For the Government
of the Kingdom of Norway:

Pour le Gouvernement
du Royaume de Norvège:

For the Government
of the Republic of Poland:

Pour le Gouvernement
de la République de Pologne:

For the Government
of the Republic of Portugal:

Pour le Gouvernement
de la République portugaise:

*sous réserve de ratification
ou d'acceptation*

Francisco SEIXAS DA COSTA

For the Government
of Romania:

Pour le Gouvernement
de la Roumanie:

*sous réserve de ratification
ou d'acceptation*

Andrei Gabriel PLESU

For the Government
of the Russian Federation:

Pour le Gouvernement
de la Fédération de Russie:

For the Government
of the Republic of San Marino:

Pour le Gouvernement
de la République de Saint-Marin:

For the Government
of the Slovak Republic:

Pour le Gouvernement
de la République slovaque:

For the Government
of the Republic of Slovenia:

Pour le Gouvernement
de la République de Slovénie:

For the Government
of the Kingdom of Spain :

Pour le Gouvernement
du Royaume d'Espagne :

For the Government
of the Kingdom of Sweden :

Pour le Gouvernement
du Royaume de Suède :

Jan ELIASSON

For the Government
of the Swiss Confederation :

Pour le Gouvernement
de la Confédération suisse :

For the Government
of the Turkish Republic :

Pour le Gouvernement
de la République turque :

For the Government
of Ukraine :

Pour le Gouvernement
de l'Ukraine :

For the Government
of the United Kingdom of Great Britain
and Northern Ireland:

Pour le Gouvernement
du Royaume-Uni de Grande-Bretagne
et d'Irlande du Nord:

Certified a true copy of the sole original
document, in English and in French, de-
posited in the archives of the Council of
Europe.

Copie certifiée conforme à l'exemplaire
original unique en langues française et
anglaise, déposé dans les archives du
Conseil de l'Europe.

Strasbourg, le 5 juin 1988

The Director of Legal Affairs
of the Council of Europe,

Le Directeur des Affaires juridiques
du Conseil de l'Europe,

Guy DE VEL